

Rakvere organiseeritud male tähistab tänavu detsembris oma poollesaja-aastast juubelit. Heidaksime sel puhul pilgu tagasi.

Rakvere oli tol ajal märksa väiksem kui praegu. Vaba aega veedeti preferansiga, keeglimänguga ja keelepeksuga aurava kohvitassi juures. Malet mängiti ka, kuid see oli privilegeeritud klasside eesõiguseks. Linna tavalised kodanikud ja ümbruskonna intelligents koonduvad jalgratta- ja lauluseltsi «Ööpik» ümber. «Ööpiku» seltsi einelauapidajaks oli vana Bergman, populaarse nimega «pillipapa». Selle mehe juurde suunaski oma sammud raudteejaama ülem Smicejevski ja tellis «pillipapa» jahmatuseks saali... malelahinguks.

Ja nii teostuski 1906. a. sügisel jaamaülem külalise vene suurmaletaja Mihhail Ivanovitš Tšigorini malesimultaan. See oli meie linna esimene avalik malesündmus. Üritus oli niivõrd uudne ja Tšigorini populaarsus. nii suur, et korraks unustati isegi seisusevahed. Malesimultaanile ilmusid korraga 30 mängijat ja veel enam konsultante, kes igatsesid kõik suurmeistrit võita ja üleöö kuulsaks saada. See õnnestus vaid ühel — Mödriku mõisniku Dehni tütrele, teised kõik

Rajooni spordiajaloo

50 AASTAT MALETEGEVUST

V. Matson

jäid siplena Tšigorini malevõrku.

Malesuuruse külaskäik ja simultaan äratasid tolaaegses seltskonnas elavat huvi ja panid liikuma mõtte organiseerida malesõpru ühiseks pereks. Mõte sai teoks ja 1908. a. detsembri keskpaiku võis lugeda linna ainsamas ajalehes «Wesenberger Anzeiger», et Eesti-maa kubermanguvalitsus kinnitas Rakvere seltskondliku maleklubi põhikirja. Klubi presidendiks valiti jaamaülem Smicejevski, mängukohaks aga «Baltischer Hof», mis asus tollal praeguse Kalinini tn. 7 maja teisel korrusel.

Tolle aja tugevamad maletajad olid: aktsiisiametnik Mihhailov, apteeker Brandt, postkontori ülem Mieländer, notar Schultz, brandmajor Studemeister, raamatupidaja Sickel, kaupmehed Vehik, Huuk jt. Kuigi omavahelised kohtumised andsid palju uut ja kasulikku, ent tõsiste turniirideni ei jõutud. Mängud toimusid linna «bürjerite» lad-

viku vahel, toimusid kitsas sõbris: alati ühed ja needsamad näod, samad avangunõksud. Tippmaletajate järelkasvu polnud ja juba küllastigi mänguõhtuid harvemini. Kui saabus teade, et asja hing — Smicejevski viiakse uuele töökohale ja peab ära sõitma, siis klubi juhatuse liikmed, kes olid harjunud mitte midagi tegema, leppisid kohe mõttega, et pole midagi parata, kui maleklubi suletakse.

Kuid klubi ei suletud, sest linna asusid elama uus arst dr. R. Viren ja agronoom O. Voss, mõlemad in nukad maletajad ja ühiskondlikult häälestatud inimesed. Kutsuti kokku laiendatud nõupidamine ja Rudolf Viren valiti uueks esimeheks. Alustati Rakvere esimest maleturniiri. Osa võtsid 20 maletajat. Turniir venis talve läbi ja lõppes alles suvel. Turniiri võitjale dr. Virenile omistati linna meistri tiitel ja anti talle kast elevantiluust malendeid. Dr. Viren oli võitmatu

kuni 1920. aastani, siis läks temast mööda Otto Voss. Maleelu tuikas 1917. aastani. Kuigi tõsise võitluspingeri ei jõutud, oli algus olemas.

Siis tulid 1917. a. revolutsioon ning kodusõda ja malepere valgus laiali. Mängiti juhuslikult, plaanitult, peamiselt sõbraga oma kodus. Mõned saksa- ja venekeelsed maleõpikud aga pääsesid juba lihtsurreliku kätte. Peagi ilmus trükist ka vana maleveterani Burmeistri sulest eestikeelne maleõpik. See käis käest kätte. Male tungis massidesse:

Rakveres kutsuti uuesti kokku maletajad, valiti juhatus, kuhu kuulusid korraga seitse arsti. Nad olid kõik kanged maletajad, kuid polnud ühtki, kes oleks oma malejärku ohverdanud tänamatu ja väsitava organiseerimistööst vastu. Sellepärast kannatas male organisatsiooniline külg ja peale üht turniiri kaugemale ei saadud. Turniiri võitjaks tuli dr. Vehik.

Nüüd hakati otsima organiseerijaid sportlaste ridadest, lootes nende noorusenergiale. Uuel nõupidamisel tehti ühesandeks dr. Joosep Tiivasele, Voldemar Matsoni ja

Leo Blumenoffile astuda samme uue, elujõulise maleklubi asutamiseks. 6. veebruaril 1922. a. kinnitas Rakvere-Paide rahukogu uue klubi põhikirja. Asutaja kolmiku ettepanekul valiti uueks esimeheks dr. R. Viren, asjaajajaks V. Matson. Mänguruumideks jäi tuletõrjeseltsi saal (endine «Baltischer Hof»). Kuid uus juhatuse ei saanud korrapäraselt tegevust alustada, sest maleklubi te kasutada olnud ruum oli peamiselt muudeks otstarveteks välja üüritud. Mängiti küll tuletõrje seltsis, küll üürnike kodu piljardiruumis, isegi oma rahaga üüritud hotellide numbritubades. Ebamugavusi ju oli, kuid keegi ei nurisenud, vaid maletajate read üha kasvasid. Siin oli vana kooliõpetaja Kreek, juuksurid Karusson ja Tinnuri, maaler Nikolaev, insener Kaal, mööbelsepp E. Tiivas, määmõõtja V. Aleksandrov, kellassepp Köhler, tehnikud Raba, Nurmik ja Kumari, ametnikud Nigol ja Kaarest, koolinoored S. Serman, Markson, H. Grabe, Neemoja, Roodvee, Kaugvere jt. Malepere kasvuga kerkis tõsise probleemina ruumide küsimus.

(Järgneb)